

Světlem šumavské přírody

Velikost: 10–30 cm
Doba květu: V–VII

Brusnice brusinka

Vaccinium vitis-idaea
Cowberry / Preiselbeere

Světlem šumavské přírody

Velikost: 15–60 cm
Doba květu: IV–VI

Brusnice borůvka

Vaccinium myrtillus
Bilberry / Heidelbeere

Světlem šumavské přírody

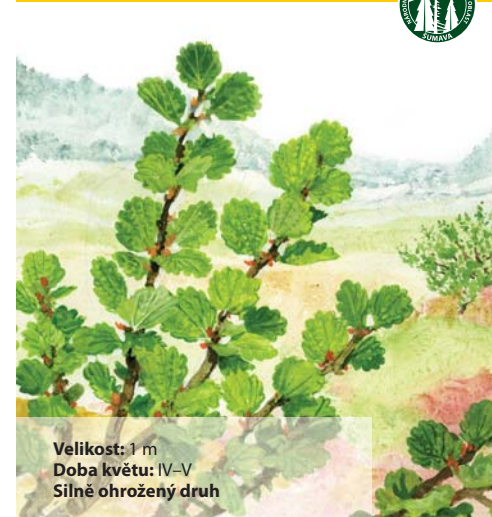

Velikost: 15–50 cm
Doba květu: VII–IX

Vřes obecný

Calluna vulgaris
Heather / Besenheide

Světlem šumavské přírody

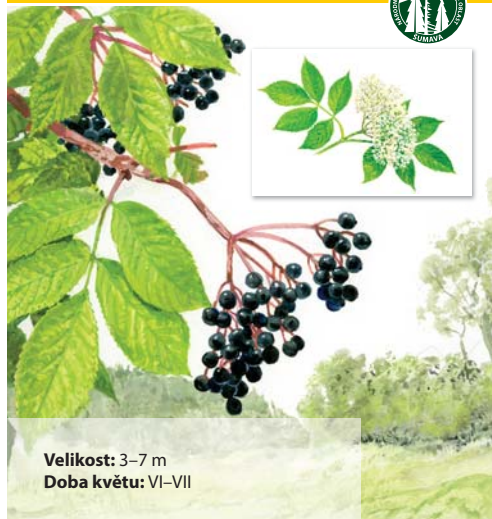

Velikost: 1 m
Doba květu: IV–V
Silně ohrožený druh

Břiza trpasličí

Betula nana
Dwarf Birch / Zwerg-Birke

Světlem šumavské přírody

Velikost: 3–7 m
Doba květu: VI–VII

Bez černý

Sambucus nigra
European Black Elder / Schwarzer Holunder

Světlem šumavské přírody

Velikost: 60–200 cm
Doba květu: V–VI

Ostružiník maliník

Rubus idaeus
Raspberry / Himbeere

Světlem šumavské přírody

Velikost: 50–150 cm
Doba květu: III–IV

Lýkovec jedovatý

Daphne mezereum
Mezereum / Gewöhnlicher Seidelbast

Světlem šumavské přírody

Velikost: 1–4 m
Doba květu: IV–V

Bez červený

Sambucus racemosa
Red-berried Elder / Trauben-Holunder

Název: Bříza trpasličí

Třída: dvouděložné

Řád: bukotvaré

Čeleď: břízovité

Biotop: Roste na kyselých půdách rašelinišť a rašelinných luk. Je to světlomilný druh, který snese krátkou vegetační dobu a drsné klimatické podmínky vrchovišť a severské tundry.

Popis: Je to nízký po zemi se plazící keř s metlovitými větvemi, který snadno koření z větví ležících na zemi, proto se často šíří vegetativně a vytváří nízké porosty. Leskle zelené vroubkované, okrouhlé listy jsou na rubu na žilkách řídké chlupaté a lepkavé. Pupeny mají červenohnědou barvu a jsou chlupaté. Květ je jehněda. Plodem je okřídlená nažka.

Rozšíření: Roste v tundrách Eurasie a Severní Ameriky. Ve střední Evropě je rozšířena především v Alpách. V ČR roste velmi vzácně na Šumavě a v Krušných horách. Na Šumavě se začala rozšiřovat během poslední doby ledové a je jejím pozůstatkem, tzv. glaciálním reliktem.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Bez červený

Třída: dvouděložné

Řád: štětkotvaré

Čeleď: pižmovkovité

Biotop: Roste v listnatých i jehličnatých lesích, ale také v roklinách a na pasekách. Velmi dobře snáší zastínění a je náročný na dostatek vláhy. Vyhovují mu kyselé až neutrální humózní půdy bohaté na živiny. Je odolný vůči mrazu. Může být rozšiřován ptactvem.

Popis: Keř má metlovitý vzrůst a ve spodní části prutové výhonky. Na borce, která má hnědou barvu, jsou výrazné lenticely. Dřeň je skořicově hnědá, na rozdíl od bezu černého, který má bílou dřeň. Listy jsou lichozpeřené, čepel listů je dlouhá 10–12 cm. Jednotlivé lístky jsou pilovité, eliptického tvaru. Latovité květenství je zbarveno žlutě. Plody mají červenou barvu a ve větším množství jsou mírně jedovaté.

Rozšíření: Je rozšířen především ve střední Evropě a na severu jižní Evropy. Na východě zasahuje až na Dálný východ a nechybí ani v Severní Americe. V ČR se vyskytuje od pahorkatin až do hor.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Vřes obecný

Třída: dvouděložné

Řád: vřesovcotvaré

Čeleď: vřesovcovité

Biotop: Vyhledává slunná otevřená stanoviště a kyselé půdy chudé na živiny. Roste na piscích, vřesovištích, pastvinách a skalách, kde vytváří často velkoplšné porosty. Nalezneme ho i ve světlých lesích a reliktních borech. Snese vysychavé půdy i půdy podmačené a rašelinné.

Popis: Keřík je vždyzelený s poléhavými či vystoupavými přízemními větvemi, horní větve má přímé. Listy jsou 2–4 mm dlouhé, přisedlé, úzce kopinaté a střechovitě se kryjící. Květy mají jasně fialové růžovou nebo bílou barvu a umístěné jsou na krátké stopce. Plodem je chlupatá tobolka. Semena jsou drobná, vejcovitého tvaru a hnědé barvy.

Rozšíření: Roste v celé Evropě, včetně Britských ostrovů a Islandu. Jeho areál dále zabírá západní Sibiř a severní Afriku. V ČR je rozšířen od nížin až do hor. Na Šumavě hojný druh.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Lýkovec jedovatý

Třída: dvouděložné

Řád: slézotvaré

Čeleď: vrabečnicovité

Biotop: Roste ve světlých smíšených lesích a na lesních okrajích. Vyhledává vlhké hlinité půdy bohaté na humus, náročný je také na vzdušnou vlhkost.

Popis: Mělce kořenící keř s vystoupavými šedohnědými chlupatými větvemi, které postupem času olysávají. Podlouhlé kopinaté listy jsou umístěny střídavě a často jsou nahloucheny na konci větví. Kvete brzy zjara ještě před rozvinutím listů a květy jsou stejně jako listy umístěny na koncových částech větví. Růžové květy trubkovitého tvaru nápadně a silně voní. Plodem je červeně zbarvená dužnatá peckovice kulovitého tvaru. Celá rostlina je jedovatá, smrtelná dávka pro dospělého člověka je 10–12 bobulí.

Rozšíření: Roste téměř v celé Evropě, na Sibiři, Kavkaze a v Malé Asii. V ČR je nejhojnější v pahorkatinách a vrchovinách. Na Šumavě je rozšířen roztroušeně od podhůří do vyšších poloh.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Brusnice borůvka

Třída: dvouděložné

Řád: vřesovcotvaré

Čeleď: vřesovcovité

Biotop: Roste v rozlehlých porostech na kyselých, živinami chudých půdách. Typický druh rašelinišť, vřesovišť, pastvin a lesních pasek borových a smrkových lesů. **Popis:** Hustě rozvětvený keřík s listy, které na podzim opadávají. Listy jsou vejčité, na okrajích zoubkaté, dlouhé 1–2 cm a mají světle zelenou barvu, na lodyze jsou uspořádány střídavě. Květy, které jsou umístěny jednotlivě v paždí listů ve vrcholcích větví, mají nazeenalou nebo načervenalou barvu. Koruna je kulovitě baňkovitého tvaru. Plodem jsou černomodré bobule s modrořalovou dužninou, které jsou jedlé a objevují se v červenci až srpnu. Plody obsahují vitamin A a C. Jsou známé svými léčivými účinky, především při léčbě cukrovky, ale i dalších onemocnění.

Rozšíření: Roste v celé Evropě, ve Středomoří pouze v horách. Přesahuje do Asie, na Kavkaz, do Mongolska a na Sibiř. V ČR rozšířená na celém území. Nejhojnější je v horách, v nižších polohách je vzácnější.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Ostružiník maliník

Třída: dvouděložné

Řád: růžotvaré

Čeleď: růžovité

Biotop: Roste na mírně vlhkých až vlhkých půdách bohatých na živiny. Často zarůstá lesní mýtiny a světliny, rovněž roste kolem cest a lesních lemů.

Popis: Větve jsou prutovité a keř je tvořen z jednolčetých a dvouletých prýtů. Známa je také kořenová výmladnost maliníku, kdy na plazivých kořenových výhonech vyrůstají z adventivních pupenů výmladky. Na prýtech se objevují roztroušené ostny, které však někdy chybí. Lichozpeřené listy se 3–7 pilovitými lístky jsou opadavé, na líci mají zelenou barvu a na rubu jsou šedobíle plstnaté. Květy mají bílou barvu, květní stopka je tenká a krátce chlupatá s nečetnými drobnými ostny. Plod se nazývá malina. Je to souplodí peckoviček kulovitého až vejčitého tvaru. V době zralosti má malina červenou barvu a na peckovičkách jsou znát hvězdovité chlupy.

Rozšíření: Vyskytuje se v celé Evropě a Asii až po pohorí Altaj. V ČR je hojný na celém území od nížin až do hor.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Brusnice brusinka

Třída: dvouděložné

Řád: vřesovcotvaré

Čeleď: vřesovcovité

Biotop: Nejvíce jí vyhovují kyselé, na živiny chudé, půdy vřesovišť a rašelinišť. Častá je ve světlých smrkových a borových lesích středních a vyšších poloh. Roste také na písčitéch půdách a skalách.

Popis: Plazivý keřík se zdřevnatělým stonkem a rozvětveným oddenkem. Tuhé listy mají na svrchní straně tmavě zelenou barvu a neopadávají. Spodní strana listů je světle zelená. Délka listů je 1–2 cm. Květy jsou sdružené v převíslých jednostranných hroznech na krátkých stopkách po 3–8. Barva květů je bílá s růžovým nádechem. Plodem je bobule červené barvy, která má kysele nahořklou chuť a která dozrává v srpnu až říjnu. Brusinka je významná svými léčivými účinky při problémech s močovým cestami a obsahuje vitamin C.

Rozšíření: Roste v celé Evropě s výjimkou Středomoří a ve velké části Asie. V ČR je nejhojnější v horských polohách, ve středních polohách je její výskyt roztroušený a v nižších polohách vzácný.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Bez černý

Třída: dvouděložné

Řád: štětkotvaré

Čeleď: pižmovkovité

Biotop: Velmi nenáročný a přizpůsobivý keř, odolný vůči klimatickým extrémům. Snáší zastínění a je přizpůsoben kolísavému vodnímu režimu. Snese jak nadbytek vláhy, tak i její nedostatek. Roste na půdách bohatých na humus. Bez černý roste v křovinách, na pasekách, rumišťích, ale i v lesích. Je indikátorem půd bohatých na dusík.

Popis: Borka je korkovitá s charakteristickými nápadnými lenticelami a bílou dřevinou. Listy má lichozpeřené 5–7 čtne. Květy jsou drobné a mají bílou barvu, květenstvím je plochý vrcholík. Plodem jsou peckovice černé barvy. Říká se jim bezinky. Dozrávají ke konci srpna. V lidovém léčitelství byly používány všechny části keře. Květy se používají např. na čaj při léčbě hořčnatých onemocnění. Plody obsahují vysoké množství vitamínů.

Rozšíření: Roste téměř v celé Evropě. V ČR se vyskytuje od nížin do vrchovin, v horách je vzácnější.

Ilustrace: Pavel Procházka